

ProCredit Bank

Udhëzues për dekarbonizimin e biznesit tuaj

Përmbajtja

1. Normë zero neto për ndërmarrjet e vogla dhe të mesme	3
1.1. Mundësi dhe përfitime financiare për biznesin tuaj	5
1.2 Pse është e rëndësishme norma zero neto?	7
1.2.1 Ndryshimet klimatike	8
1.2.2 Rregulloret që ndikojnë kompaninë tuaj	15
2. Udhëtimi i biznesit tuaj drejt emetimeve zero neto	19
2.1 Fazat e arritjes së një norme zero neto	20
3. Matni emetimet tuaja	25
3.1 Përcaktoni sasinë e emetimeve të kompanisë suaj	26
3.1.1 Kuptimi i diapazonit të emetimeve në përputhje me Protokollin e gazrave serrë	27
3.2 Llogaritësi i CO2 i ProCredit	29
4. Matni emetimet tuaja hap pas hapi	
4.1. Çfarë ju nevojitet për të filluar	31
4.2. Hapat e mëtejshëm	33

Normë zero neto për ndërmarrjet e vogla dhe të mesme

Si mund të kontribuojnë bizneset?

Ashtu si grupi ProCredit, ndërmarrjet mikro, të vogla dhe të mesme mund të angazhohen për të arritur një normë zero neto.

Çfarë është një normë zero neto?

Aktivitetet me emetime zero neto janë ato që nuk emetojnë asnjë gaz serrë (GHG) në atmosferë.

Megjithatë, **emetimet zero neto nuk janë të nevojshme** vetëm për ruajtjen e planetit tonë - ato kanë edhe kuptim në veprimet afariste.

Shkenca është e qartë: Emetimet e gazrave serrë duhet të arrijnë zero neto deri në vitin 2050 nëse brezat e ardhshëm duan të gëzojnë kushte jetese të përshtatshme (IPCC 2023). Por çfarë lidhje ka kjo me ndërmarrjet mikro, të vogla dhe të mesme në Republikën e Maqedonisë së Veriut?

Ndërmarrjet mikro, të vogla dhe të mesme janë shtylla kurrizore e ekonomisë dhe shoqërisë - ato përbëjnë 90% të ndërmarrjeve dhe punësojnë më shumë se gjysmën e fuqisë punëtore në botë. Duke ulur emetimet e tyre, ndërmarrjet e vogla dhe të mesme jo vetëm që po merren me ndryshimet klimatike, por gjithashtu po frymëzojnë veprime më të gjera dhe po nxisin ndryshime në të gjitha industritë.

Mundësi dhe përfitime financiare për biznesin tuaj

Kursim nga shpenzimet:

Zbatimi i praktikave me efikasitet energjetik mund të ulë ndjeshëm kostot operative. Duke optimizuar konsumin e energjisë dhe duke zvogëluar mbeturinat, bizneset mund të rrisin produktivitetin e tyre.

Pozicionimi në treg

Një angazhim me normë zero neto forcon reputacionin e kompanisë suaj, duke tërhequr konsumatorë të ndërgjegjshëm për mjedisin dhe klientë të mëdhenj - duke ndihmuar në sigurimin e besnikërisë dhe nxitjen e rritjes së shitjeve.

Tërheqja e talenteve

Brezat e rinj preferojnë të punojnë për ndërmarrje që janë përgjegjëse ndaj mjedisit. Angazhimi juaj për një normë zero neto mund ta bëjë ndërmarrjen tuaj një zgjedhje të shkëlqyer për talentë të motivuar.

Inovacioni dhe qëndrueshmëria

Kalimi në zero neto inkurajon inovacionin, duke shkaktuar zhvillimin e produkteve dhe shërbimeve të reja, të cilat mund të hapin burime shtesë të ardhurash. Praktikrat e qëndrueshmërisë përmirësojnë gjithashtu qëndrueshmërinë ndaj rreziqeve nga ndryshimet klimatike, duke siguruar stabilitet afatgjatë.

Pajtueshmëria rregullatore

Qeveritë në të gjithë botën po shtrëngojnë rregulloret e emetimeve. Miratimi i hershëm i strategjive neto-zero u lejon ndërmarrjeve të vogla dhe të mesme të qëndrojnë përpara detyrimeve të pajtueshmërisë dhe të shmangin gjobat dhe penaltetet e mundshme. Për shembull, **Mekanizmi i përshtatjes të kufirit të karbonit i BE-së (CBAM)**, i cili do të zbatohet plotësisht deri në vitin 2027, synon të vendosë një çmim të drejtë për karbonin e emetuar gjatë prodhimit të produkteve me intensitet të lartë karboni të importuara në BE.

Pse është e rëndësishme norma zero neto?

Të kuptuarit pse po ndodh ndryshimi i klimës dhe si ka ndikuar në peizazhin rregullator për bizneset është thelbësore për të kuptuar rëndësinë e angazhimeve për emetime zero neto.

Së bashku, mund të bëjmë ndryshime të vërteta dhe të forcojmë biznesin tuaj. Bashkohuni me ne në udhëtimin drejt normës **zero neto!**

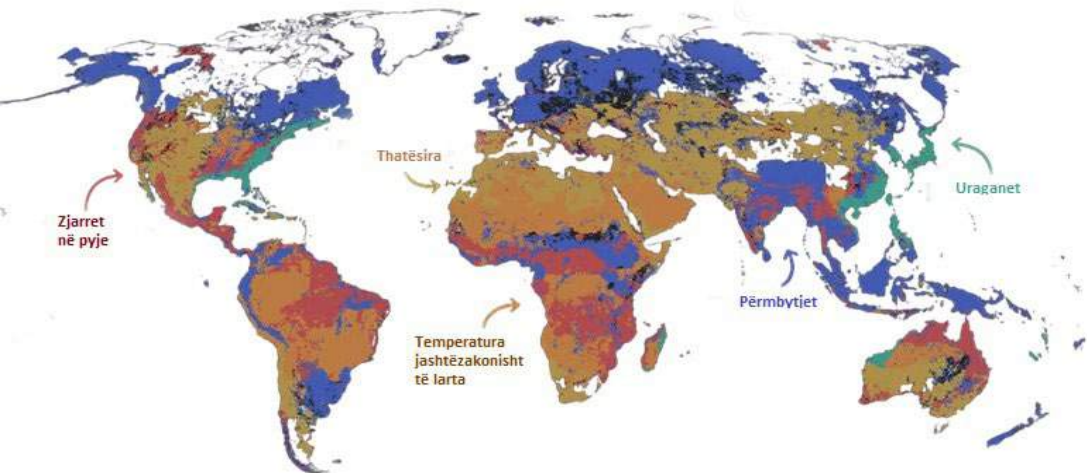

Ndryshimet klimatike

Ndryshimi antropogjen i klimës i referohet ndryshimeve në klimën e Tokës të shkaktuara nga aktiviteti njerëzor, kryesisht përmes djegies së lëndëve djegëse fosile, shpyllëzimit dhe proceseve bujqësore dhe industriale. Këto aktivitete lëshojnë gazra serrë (GHG) si dioksidi i karbonit dhe metani në atmosferë. Janë këto gazra që arrestojnë nxehtësinë dhe çojnë në ngrohje globale.

Mësoni më shumë rreth ndryshimeve klimatike në faqen e internetit të [NASA](#) ose duke shikuar këtë video nga [National Geographic](#).

Pasojat nga ndryshimet klimatike

Çdo vend ka rreziqet e veta klimatike. Cilat janë tuajat? - The New York Times

Ndryshimi i klimës ka pasoja serioze për mjedisin dhe shoqërinë. Prandaj, është e pashmangshme që kompanitë që synojnë të mbeten të suksesshme do të duhet të përshtaten me të. Bashkimi në përpjekjet për të arritur zero neto është një hap i rëndësishëm drejt qëndrueshmërisë ndaj klimës.

Cilat janë efektet e ndryshimeve klimatike në Republikën e Maqedonisë së Veriut?

Efektet e ndryshimeve klimatike në shoqëri dhe ekosisteme ndryshojnë sipas rajonit gjeografik. Zonat bregdetare përballen me sfida të ndryshme krahasuar me rajonet malore, dhe kushtet e jetesës në vendet që tashmë dominohen nga klimat e nxehta dhe të thata do të bëhen më të vështira krahasuar me zonat më të ftohta.

Për shembull, në Shkup, temperaturat janë rritur ndjeshëm në njëzet vitet e fundit, siç mund ta shihni nga grafiku më poshtë.

Ndryshimi i temperaturës mesatare në Shkup (gjatë viteve) krahasuar me mesataren nga viti 1961 deri në vitin 2010 (°C)

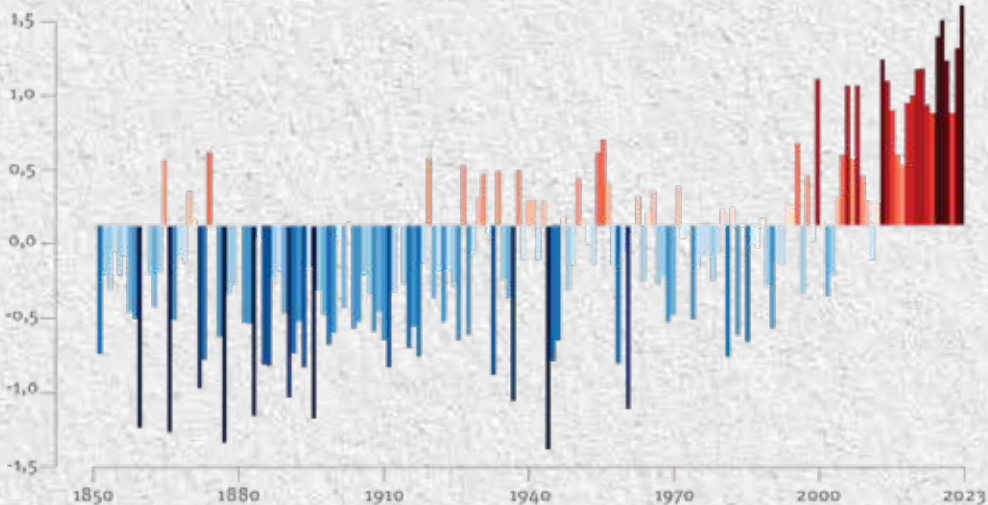

Figura 2: Ndryshimi i temperaturës në Shkup

Gazrat serë (GHG) - Çfarë janë ato?

Nga vijnë emetimet
e gazëve serë?

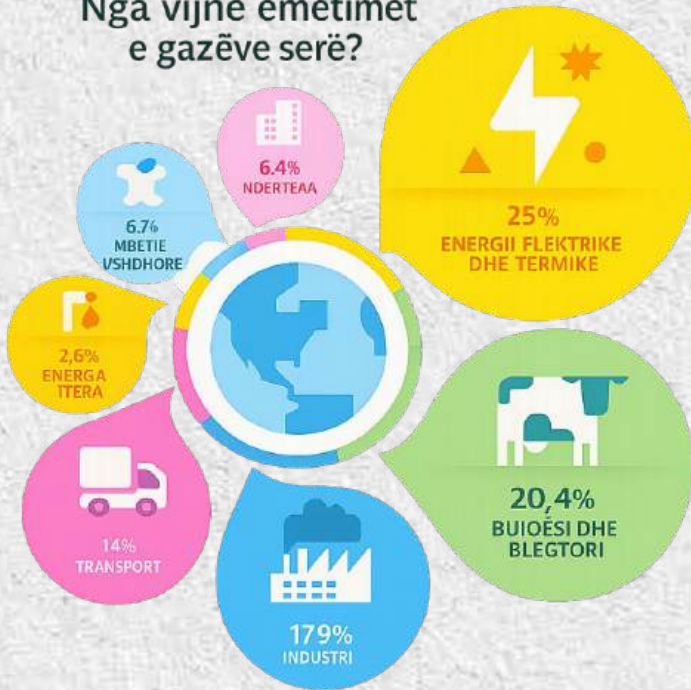

Figura 3: Nga vijnë emetimet e gazrave serë? Universiteti i Kalifornisë

Gazrat serë (GHG) janë gazra në atmosferën e Tokës që bllokojnë nxehtësinë. Gazrat serë janë thelbësorë për të mbajtur planetin tonë ngrohtë dhe për këtë arsye janë thelbësorë për jetën njerëzore. Megjithatë, përqendrimet e larta të gazrave serë po çojnë në ngrohje të rrezikshme dhe rritje të temperaturës.

Dioksid karboni (CO₂):

Nga djegia e qymyrit, naftës dhe gazit; përgjegjës për dy të tretat e ngrohjes globale.

Metani (CH₄)

Nga bagëtia, mbeturinat në dekompozim dhe bujqësia; përgjegjëse për 15-20% të ngrohjes.

Oksid nitrik (N₂O)

Nga plehurat dhe të korrat; kontribuon shumë në ngrohjen globale.

Gazrat qëndrojnë në atmosferë për periudha të ndryshme kohore dhe kontribuojnë ndryshe në efektin serë. CO₂ i emetuar në atmosferë mbetet në të për rreth njëqind vjet.

Këtu mund të mësoni më shumë rreth gazrat serrë.

Përgjigje politike: Marrëveshja e Parisit

Marrëveshja e Parisit e vitit 2015 bashkon 195 vende në luftën kundër ndryshimeve klimatike. Synimet e saj përfshijnë kufizimin e ngrohjes globale në 1.5-2°C mbi nivelet para-industriale përmes:

- ◆ **Uljes së emetimeve** të gazrave serrë përmes niveleve të emetimeve të përcaktuara në nivel kombëtar.
- ◆ Mbështetja e masave përshtatëse dhe përmirësimi i qëndrueshmërisë përmes **burimet e energjisë së rinovueshme**.
- ◆ Përshtatja e flukseve financiare me objektivat klimatike.

Këto përpjekje ndërkombëtare **ndikojnë drejtpërdrejt te bizneset** duke formësuar kushtet e tregut, rregulloret dhe mundësitë për inovacion të qëndrueshëm.

Rregulloret që ndikojnë në biznesin tuaj

Miratimi i një strategjie me emetime zero neto nuk është vetëm i mirë për mjedisin, por është gjithashtu i nevojshëm për të mbetur konkurrues në një mjedis rregullator në ndryshim.

Në përputhje me Marrëveshjen e Parisit, BE-ja dhe qeveritë kombëtare po zbatojnë ligje që u kërkojnë kompanive të ulin emetimet e tyre. Ndërsa jo të gjitha bizneset preken drejtpërdrejt, shumë prej tyre do të përjetojnë ndikime indirekte përmes marrëdhënieve të zinxhirit të furnizimit ose pritjeve të tregut.

Përfitimet nga qëndrueshmëria

Bizneset që përvetësojnë praktika të qëndrueshme herët mund ta forcojnë markën e tyre, të tërheqin konsumatorë të ndërgjegjshëm dhe të fitojnë një avantazh në tregun e BE-së.

CBAM

Mekanizmi i rregullimit të kufirit të karbonit

CBAM vendos një çmim karboni për disa mallra të importuara në BE, siç janë çeliku, çimentoja dhe plehrat. Kjo i barazon kushtet me prodhuesit e BE-së që përballen me rregullore më të rrepta të karbonit. Bizneset në vendet jashtë BE-së do të përjetojnë një efekt përhapës.

Për ndërmarrjet e vogla dhe të mesme në vendet jashtë BE-së, CBAM sjell si sfida ashtu edhe mundësi:

- **Detyrime të reja të raportimit:** Prodhuesit do të duhet të krijojnë sisteme gjurmimi të karbonit për t'u pajtuar me CBAM-in.
- **Përshtatje financiare:** Futja e një çmimi të karbonit mund të rrisë kostot afatshkurtra të eksporteve, por gjithashtu mund të nxisë praktikatat më të pastra për kursime afatgjata.

Më shumë rreth CBAM: Materiali zyrtar studimor i i BE-së për CBAM

Direktiva e raportimit të qëndrueshmërisë së ndërmarjeve (CSRD)

CSRD kërkon që ndërmarrjet të zbulojnë ndikimet e tyre mjedisore dhe sociale. Edhe pse kjo direktivë zbatohet kryesisht për kompanitë në BE, edhe ndërmarrjet e vogla dhe të mesme jashtë BE-së mund t'i ndiejnë efektet e saj.

- **Mundësitë në zinxhirin e furnizimit:** Ndërmarrjet e BE-së që kërkojnë të përmbushin CSRD-në po kërkojnë furnizues me praktika të qëndrueshme të vendosura, duke krijuar një nxitje për ndërmarrjet e vogla dhe të mesme që të përmirësojnë qëndrueshmërinë e tyre.

- **Qasje e përmirësuar në treg:** Bizneset që demonstrojnë pajtueshmëri me objektivat e CSRD mund të gjejnë mundësi më të mëdha tregu në BE, së bashku me interes në rritje nga investitorët.

Pasqyrë e harmonizimit të legjislacionit të BE-së dhe legjislacionit kombëtar të Republikës së Maqedonisë së Veriut

Aspekte	EU ETS	MRV (RMV)	CBAM
Juridiksioni	Brenda Bashkimit Evropian	Republika e Maqedonisë së Veriut	Zbatimi i kufijve të BE-së
Sektorët	Një gamë e gjerë sektorësh që kërkojnë shumë energji (sektori industrial + aviacioni, transporti rrugor...)	Një gamë e gjerë sektorësh dhe industrish që kërkojnë shumë energji	Çimento, çelik dhe hekur, alumin, plehra, hidrogjen, energji elektrike
GHG	CO ₂ , N ₂ O, PFCs	CO ₂ , N ₂ O, PFCs	CO ₂
Të ardhurat	Të ardhurat nga ankande dhe licenca tregtare	Aktualisht nuk ka taksë karboni	Të ardhura nga certifikatat (nga viti 2026)
Llogaritja e emetimeve	Në nivelin e uzinës	Në nivelin e uzinës	Për produkt CO ₂ /t
Ndikimi	Ndikim i kufizuar në nivel të BE-së	Ndikim i kufizuar në nivelin e Republikës së Maqedonisë së Veriut	Ndikim i mundshëm global

Udhëtimi i biznesit tuaj drejt emetimeve zero neto

Tranzicioni juaj Net Zero

Kemi mësuar pse zero neto është kaq e rëndësishme. Por çfarë do të thotë kjo për biznesin tuaj? Dhe si duket ky udhëtim?

Çfarë do të thotë norma zero neto?

Siç u tha më parë, aktivitetet me emetime zero neto janë ato që nuk emetojnë asnjë gaz serrë (GHG) në atmosferë. Arritja e emetimeve neto zero në aktivitetet tuaja të biznesit është një udhëtim që është njëkohësisht sfidues dhe shpërblyes.

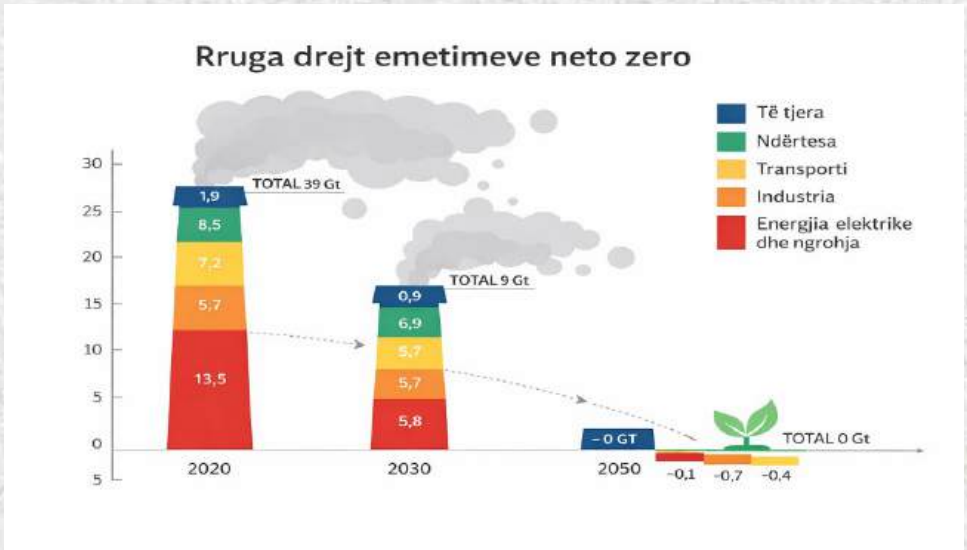

Figura 5: Rruga drejt emetimeve zero të gazrave serrë

Fazat e arritjes së një norme zero neto

Le të hedhim një vështrim se si duket ky udhëtim emocionues drejt arritjes së emetimeve zero neto dhe si **ProCredit** mund ta mbështesë biznesin tuaj në çdo hap të rrugës.

1

Matja e emetimeve

Matni emetimet dhe ndikimin e veprimit tuaj personal mbi mjedisin me llogaritësin për **CO2 të ProCredit**

2

Mësoni më shumë për opsionet e juaja

Mësoni si të transformoni operacionet tuaja dhe të zvogëloni ndikimin e biznesit tuaj. Mësoni rreth opsioneve të veçanta të financimit të ofruara nga ProCredit Bank dhe partnerët e saj.

3

Vendosni qëllime

Vendosni qëllime për arritjen e normave zero neto për të zvogëluar emetimet tuaja nga operacionet.

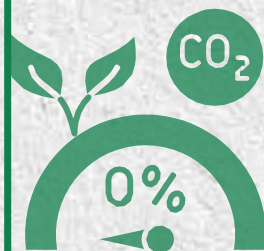
4

Zbatimi i masave për dekarbonizim

Integroni objektivat e emetimeve neto zero në strategjinë tuaj të biznesit dhe filloni t'i zbatoni ato me mbështetjen e ProCredit Bank dhe partnerëve të saj.

5

Publikoni progresin

Publikoni progresin tuaj çdo vit për të rritur besueshmërinë dhe për të konsoliduar pozicionin tuaj në treg si pionier në arritjen e emetimeve neto zero.

ProCredit mund të monitorojë përmbushjen e objektivave.

Zbatimi i masave të dekarbonizimit

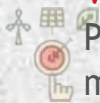
Kjo fazë përfshin veprime konkrete. Integroni objektivat e emetimeve zero neto në strategjinë tuaj të biznesit dhe filloni zbatimin e masave të dekarbonizimit me mbështetjen e Bankës ProCredit dhe partnerëve të saj.

Publikimi i progresit të arritur

Faza e fundit e procesit zero neto-zero është raportimi. Transparenca është thelbësore në këtë udhëtim. Ne ju inkurajojmë të raportoni progresin tuaj çdo vit, duke përdorur kalkulatorin e CO2 të ProCredit për të ndjekur dhe publikuar progresin tuaj. Raportimi ndërton besim me palët e interesuara dhe demonstroi angazhimin tuaj për zero neto-zero. Ai gjithashtu mundëson përmirësime të vazhdueshme bazuar në rezultatet tuaja.

Vendosni objektivat

Pasi të keni një pasqyrë të qartë të emetimeve dhe mundësive tuaja, hapi tjetër është të vendosni objektiva. Ne do t'ju udhëzojmë në përcaktimin e objektivave ambicioze, por të arritshme, për reduktimin e emetimeve. Synoni një reduktim prej 50% të emetimeve nga operacionet e rregullta deri në vitin 2030, në përputhje me Marrëveshjen e Parisit, dhe integrojini këto objektiva në strategjinë tuaj të biznesit për të siguruar veprime të vërteta.

Zbatimi i masave të dekarbonizimit

Kjo fazë përfshin veprime konkrete. Integroni objektivat e emetimeve neto zero në strategjinë tuaj të biznesit dhe filloni zbatimin e masave të dekarbonizimit me mbështetjen e Bankës ProCredit dhe partnerëve të saj.

Publikimi i progresit të arritur

Faza e fundit e procesit zero neto është raportimi. Transparenca është thelbësore në këtë udhëtim. Ne ju inkurajojmë të raportoni progresin tuaj çdo vit, duke përdorur kalkulatorin e CO2 të ProCredit për të ndjekur dhe raportuar mbi progresin tuaj. Raportimi ndërton besim me palët e interesuara dhe demonstroi angazhimin tuaj për zero neto-zero. Ai gjithashtu mundëson përmirësime të vazhdueshme bazuar në rezultatet tuaja.

Filloni sot!

Matni emetimet tuaja

Mirë se vini në udhëtimin tuaj personal drejt normës zero neto! Matja e emetimeve tuaja është një hap themelor në këtë transformim.

Të kuptuarit e emetimeve tuaja aktuale ju lejon të identifikoni fushat për përmirësim, të vendosni qëllime realiste dhe të bëni ndryshime të kuptimplota.

Pse të matni emetimet tuaja?

Rekomandohet që kompanitë të ndjekin Protokollin e gazrave serrë (GHG) nëse synojnë të ulin emetimet e tyre. Protokollin e gazrave serrë është një nga kornizat kryesore ndërkombëtare për matjen e emetimeve.

Kuptimi i diapazonit të emetimeve sipas Protokollit të gazrave serrë

Diapazoni 1: Emetime direkte

Këto janë emetime nga burime në pronësi ose të kontrolluara nga biznesi juaj, të tilla si:

- Karburanti i përdorur për ngrohjen e brendshme
- Konsumi i karburantit të flotës suaj (automjete jo-elektrike)

Diapazoni 2: Emetimet indirekte të energjisë

Këto emetime lidhen me prodhimin e energjisë që konsumon kompania juaj, si p.sh.:

- Energji elektrike për objektet tuaja, për ngrohje, ftohje, avull, etj.

Llogaritësi i CO2 i ProCredit

Matni emetimet tuaja hap pas hapi

Llogaritësi i CO2 i ProCredit është hartuar për të thjeshtuar matjen e emetimeve dhe për të ofruar njohuri të vlefshme. Ai bazohet në metodologjinë e Protokollit të gazrave serrë dhe udhëzimet e Panelit ndërqeveritar për ndryshimet klimatike (IPCC) për të siguruar vlera të sakta shkencërisht.

Ja çfarë ofron llogaritësi:

Llogaritje të sakta për Diapazonet 1 dhe 2 për të gjithë sektorët

Identifikimi i zonave me emetime të larta me qëllim përqendrimin e përpjekjeve për reduktimin e tyre

Raport gjithëpërfshirës dhe krahasime midis sektorëve

Llogaritjet e Diapazoni 3 (të disponueshme për sektorin e ndërtimit)

Çfarë ju nevojitet për të filluar?

Së pari, duhet të zgjidhni një vit raportimi si bazë për udhëtimin tuaj:

- Viti raportues mund të jetë në të kaluarën; megjithatë, nuk duhet të jetë para vitit 2019.
- Nevojiten të dhëna të besueshme dhe të plota për atë vit.

Përgatitni informacionin e mëposhtëm për ta futur në llogaritësin e CO2:

- Konsumi i energjisë (në kWh) për energji elektrike dhe ngrohje
- Të dhënat e karburantit: lloji dhe sasia e karburantit të konsumuar (në litra ose njësi tjetër matëse përkatëse)
- Lloji dhe vëllimi i ftohësit (në kg) për ajër të kondicionuar
- Të dhëna shtesë (nëse janë të zbatueshme):
 - Detajet e menaxhimit të mbeturinave në vend
 - Trajtimi i ujërave të zeza në vend
 - Deponie
- Të dhëna bujqësore:
 - Numri, produktiviteti dhe pesha e bagëtive
 - Rendimenti i të korrave (ton/vit) dhe sipërfaqja e punueshme (akër)
 - Ndryshimet e përdorimit të tokës dhe ndryshimet në menaxhim
- Të dhëna për sektorin e ndërtimit në rast mungese të të dhënave specifike për karburantin:
 - Llojet e automjeteve dhe makinerive dhe koha e përdorimit të tyre
 - Detajet e transportit për rrugët e veta dhe të palëve të treta

Filloni të përdorni llogaritësin e CO2 të ProCredit këtu:

Llogaritës për CO2 i ProCredit

Hapat e ardhshëm

Duke matur emetimet tuaja, ju po hidhni themelet për udhëtimin tuaj drejt emetimeve zero neto. Pastaj:

- Mësoni më shumë rreth aktiviteteve të reduktimit të emetimeve
- Ju vendosni objektiva ambicioze, por realiste të reduktimit
- Ju zbatoni ndryshime me ndikim të përshtatura për modelin tuaj të biznesit
- Ndjekni në mënyrë efektive progresin dhe informoni palët e interesit rreth arritjeve

Bashkohuni me ne ndërsa i shqyrtojmë këto tema në detaje në seksionet vijuese dhe ju sjellim më afër arritjes së qëllimeve tuaja të qëndrueshmërisë.

Protokolli i gazrave serrë

Infografik: Si ndikon ndryshimi i klimës në

Evropë | Temat | Parlamenti Evropian

Opinion | Çdo vend ka rreziqet e veta klimatike. Cilat janë tuajat? - The New York Times #ShowYourStripes

A keni menduar ndonjëherë: Çfarë është "Marrëveshja e Parisit" dhe si funksionon ajo?

Katalogu i trajnimeve

Raportimi i qëndrueshmërisë korporative -

Komisioni Evropian

Llogaritësi i CO2 i ProCredit Bank

Standardi i korporatës | Protokolli i gazrave serrë

Shtojcë e udhëzimeve të IPCC-së të vitit 2006 për inventoret kombëtarë të gazrave serrë 2019 – IPCC

ProCredit Bank